

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE

POJEDINI BROJ Din. 1:50

PREPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO
DIŠNJE Din. 60. — ZA INOZEMSTVO Din. 120.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 39.

Šibenik, 1. studenoga 1924.

God. IV.

Timotijevićev mandat.

(Posebni dopis „Narodne Straže“.)

BEOGRAD, 29. Iliopada.

Jučer je Timotijević dobio mandat za sastav šire koncentracione vlade. U šest sati uveče dr Kosta Timotijević, zastupnik Davidovićev demokratske stranke, bio je pozvan u dvor i tu mu je kralj povjerio mandat za sastav vlade. To je bilo iznenadnje za sve političke krugove. O Timotijeviću nije do sada kod rješavanja vladine krize bilo ni govor. Stoga je mandat dr Koste došao kao iz vedra neba grom. Ne toliko kod radikalni i Pribićevićevaca, koliko kod slovenskih i hrvatskih zastupnika. Što se dapaće govor? Da su radikalni i Pribićevićevci „primili vijest o Timotijevićevu mandatu sa najvećim zadovoljstvom“. Bit će zgodno, da ogledamo stoga i prilike u Davidovićevom demokratskom klubu.

Nakon rascjepa u demokratskom klubu pristali su uz Davidovića 33 zastupnika. Najvećim protivnikom saveza sa Pribićevićem pokazalo se dr Vojko Veljković. Dr Veljković je bivši naprednjak. Naprednjaci su, kako je poznato, bili za Obrenovića na vlasti, dok su radikalni bili glavnim potporicom porodice Karađorđevića, radi čega su morali da stradaju. Dra Veljkovića danas nazivaju republikancem. Koliko je taj naziv opravдан, to se ne da naprečac suditi. Stalno je, da dr Veljković drži Davidovićevce u vezi sa radićevcima. Međutim u Davidovićevom klubu nalazi se još uvijek nekoliko starih Pribićevićevih idejnih prijatelja. Tú je glavna osoba dr Kosta Timotijević. On je centralist i to one najgori, Pribićevićeve dijake. On je ostao u klubu jedino radi stranačke discipline. Međutim, kako su ovdasne novine javljale, on se ne slaže sa politikom Davidovića. On se ni do sada nije pokazivao sklonim pravednom rješenju hrvatsko-srpskog sporu ili Hrvatima. To je on dočinio pred dvije godine kao ministar policije. Da li se od onda promjenio njegov mentalitet, teško je reći. Svakako je previše napadno, da ga radošno ističe slovenske i srpske radikalne i Pribićevićevske novine. Po svemu sudeći čini se, da je Kosta Timotijević zadnji adut takozvanog „nacionalnog“ bloka.

Kako je došlo do povjeravanja mandata Timotijeviću, ne zna se tačno. Kako je poznato, Ljuba Davidović je otisao iz Beograda k bolenskoj supruzi. Međutim funkcije Davidovića, kao vode vladinog bloka, preuzeo je dr Antun Korošec. Nogledje predavanja mandata za sastav vlade Kosti Timotijeviću nije konsultiran dr Korošec. Ili se možda htjelo postavljati Timotijevića na čelo jedne kombinacije izigrati osobe dra Korošca, Davidovića i dra Spahе? Davidović je naime pred par dana

izjavio, da se za sastav koncentracione vlade traže glave Korošca, Spahе i Davidovića, t. j. da oni u toj vladi ne bi smjeli zauzeti nikakav portfelj. Što će da radi sada Kosta Timotijević? Kakvu vladu on misli sastaviti? On je izjavio, da njegov mandat glasi za širu koncentraciju te da nije omeđen nikakvim vremenskim rokovima, t. j. da mu je prepričeno, da pregovara i konsultuje šefove parlamentarnih grupa za dva do tri dana. Vladina nova koncentracija bi moralna biti sastavljena od svih stranaka, koje su „državotvorne.“ Ta riječ državotvornosti bi mogla biti presudna. Ta riječ je još uvijek upotrebljavana samo za stanovite stranke dok se od nje izuzinaju n. pr. stranke, dra Korošca i Spahе, a pogotovo stranka Stjepana Radića.

Vidjet ćemo! Kod prve audijencije

nakon pada Davidovićeve vlade došlo je po pisanju ovdašnje štampe do uzbudnog razgovora između kralja i Pašića. Pašića je nakon toga uhvatila omoglica bez svijesti. Beogradani bi rekli, da „ga je udario šlag (kap)“ Davidovićeva je vlast bila opet na pomolu, ali ju je pomeo brbiljavi Radić već sa govorom u Stubici, a još više sa govorom na zadnjoj izvanredničnjici poslanika HRSS. Davidović je međutim otisao iz Beograda, a mandat za sastav vlade je dobio Timotijević. Čica Ljuba „mrav“ će sigurno raskolačiti oči, kako mu je Kosta centralista „odneo vlast“. Iznenadit će se svi oni, koji dobro poznaju političko vjerovanje Koste Timotijevića. Bilo je inaugurirano dobra rada oko narodnog sporazuma i sređivanja napetih odnosa između Srbija i Hrvata. Za takav je program jučer dobio mandat i Timotijević.

Da se međutim ne dogodi nešto zloboljnoga, što bi moglo da inauguri novu dob vlade nasilja i plemenitke hegemonije.

Iz domaće i vanjske politike.

Hoće li Timotijević uspijeti da sastavi vladu? Prema zadnjim vijestima vrlo su slabi izgledi u uspjeh Timotijevićeve misije, jer se u redovima Blokn općenito misli, da je svrha njegova mandata, da rascjepa Blok i Davidovićevu demokratsku stranku, Korošec i Spahu odgodili su odluku da sjednice svojih klubova, ali se ipak može razumjeti, da ih se vrlo neugodno dojmio ovaj Timotijevićev mandat. I vodstvo HRSS-a se izjavilo protiv Timotijevića. Kralj je mandat Timotijeviću produžio, pak je rješenje krize odgođeno do subote. Općenito je mišljenje, da Timotijeviću ne će poći za rukom sastaviti vlast, a naše je mišljenje, da bi već jednom trebalo prestati sa ovakvom politikom krparenja i intriga i da vlast treba povjeriti Davidoviću, da parlamentarnim putem sa širim Blokom nastavi svoj rad već započetim putem.

Čest g. ministru saobraćaju! Beogradске „Novosti“ su bile napale g. ministra Sušnika radi tobožnih nekorektnosti pri lifieraciji šina. Sada pak donose, kako se g. ministar u tom poslu korektno ponio, te sa zadovoljstvom konstatiraju, da je g. ministar Sušnik pri ovom poslu hitnim i poštenim radom znatno osigurao državne interese. — „Novosti“ su dalekle imale toliko poštenja, da su učinjenu nepravdu ovim popravile i svoju raniju optužbu opozvale. Vidjet ćemo, hoće li toliko poštenja imati splitska „Država“ i „Život“ i sva ostala dična bratija, koji su se bili toliko rasplisale o ovoj „velikoj“ afери ministra Sušnika i veselo poskakivali od radosti, što će jednom sjediti na optuženičkoj klupi i mrski „klerikalčina“.

Optužba protiv dra Srškića. Zadnjih dana predana je Nar. Skupštini optužba protiv bivšeg ministra šuma i ruda radikalni dra Milana Srškića. Tako iza dra Laze Markovića, Kojića i dra Velizara Jankovića došao je red i na Srškića.

Nuđaju se spasitelji! Žemljoradnički poslanički klub je 24. pr. mj. izdao dugi proglaš, u kojemu napada sive stranke od radikalni da Radićeve stranke i na koncu izjavljuje, da je jedina žemljoradnička stranka ona, koja će lako provesti, sporazum. Pa da se ne nasmiješ? I kako slatko!

Napadaj na zastupnika Košutića. Prošlih dana boravio je u Kaštel Starome Radićev zastupnik inž. A. Košutić sa prof. Findrikom i održao pouzdani sastanak pristaša HRSS. Oružnici su ih sastanak poveli u kašarnu, da se legitimiraju. No putem u tami netko je iznenada Košutića udario po glavi, da je pao na žemlju sav obliven krviju. Žalosno je i svake osude vrijedno, što bi po izjavama prof. Findrika s jedan od oružnika

bio onaj, koji je Košutića kundakom udario po glavi. Istraga, koja je u toku, unijet će više svijetla u ovaj zločinački napad.

Općinski izbori u Ptuju. Na općinskim izborima u Ptuju 19. pr. mjeseca pobijedili su ujedinjeni Slovenci i odnijeli 20 odbornika, dok su Nijemci dobili samo 4 odbornika, a socijalisti 1. Ujedinjeni slovenski izborinci su tim najočekivnije dokazali, kao što je Maribor i Kočevlje, tako da je u Ptuj slovenski, a Nijemci u Štajerskoj da su umjetno stvarale i uzgajale bivše austrijske vlade. Danas su svi ti Nijemci isčezli kao proljetni snijeg, jer ne uživaju više vladine potpore.

Kakvih je sve velikih župana bilo pod bivšim PP režimom! Prošlih dana novine su javile, da je zvanično utvrđeno, da je bivši dubrovački veliki župan dr Petar Grisogono prigodom predaje dužnosti ostavio u kasni manjak od 150.000 dinara. Radi toga je imao biti stavljen pred sud. Međutim nakon objelodanjenja ove vijesti u splitskim novinama dr Grisogono u srijedu, 29. pr. mj., počinio je samoubistvo u stanu svoje svoje u Splitu prostrjelivši s glavu revolverskim hicom. Ovo samoubistvo dovodi se u vezu sa novinskim vijestima o otkritom pronjevjerenu.

Engleski izbori. Prema dosad stiglim vijestima na izborima su pobijedili konservativci te odnijeli apsolutnu većinu mandata. Liberali su poraženi. Doznaće se, da je sam Asquith propao na izborima, pak da će se sasvim povući iz političkog života. Mac-Donald nakon svoje izborne, turnje bio je gotovo blizu nevjestic. Posljednje njegove riječi, koje je izrekao kroz prozor jednog hotela, glasile su: „Učinite izborni dan crvenim danom!“

Švedska sprema razoružanje. Iza Danske i nova socijalistička Brantingova vlast u Švedskoj najozbiljnije sprema razoružanje Švedske. S tom parolom je Branting, kao oduševljeni poklonik ženevskog protokola o razoružanju država, pobijedio na prošlim izborima.

Izbori u Norveškoj. Prema konačnim rezultatima u novi norveški parlament izabrana su: 54 konservativca, 34 radikalni, 26 liberali, 22 agrarci, 18 socijalista, 5 komunista i 2 demokrata. Pitanje o zabrani alkohola još nije riješeno, i ako je na prošlim izborima bila glavna izborna parola: za ili protiv zabrane alkohola. Obe desničarske stranke postigle su jedva većinu, pa je vjerojatno, da će se „suhu režim“ (koji je za zabranu alkohola) još održati, a novu vlastu da će sastaviti seljački voda Mellby. Prema zadnjim vijestima čini se, da će se pučkim plebičitim konačno riješiti pitanje zabrane alkohola.

Slovensko političko pismo.

(Posebni dopis „Narodne Straže“)

Stjepan Radić spremu ofenzivu na Sloveniju! Kako je poznato, Radić je kod lanjskih izbora postavio u mari-borskem okrugu svoju listu, na kojoj je izabran on i seljak Čižmešija. Njegovi izbornici su većinom iz Prekmurja, gdje je došta Madžara i madžaroma glasovalo iz prkosa za Radića. Sada se međutim Radić spremu na jaču ofenzivu. Njegovu politiku preporuča bivši socijaldemokrat Albin Prepeluh u svom listu *Avtonomist*. Prepeluh je već od početka ove godine počeo agitirati za federalnu, čovjekansku i mirovnu republiku, a prošlih je dana na sastancima nekoliko svojih pristaša u Ptiju i Ljubljani udario temelje *Slovenskoj republikanskoj stranci seljaka i radnika*, čije glasio je *Avtonomist*, koji će se doskora početi zvati *Slovenski Republikanec*. Uspjeh te nove „stranke“ je svakako vrlo dvojni. Prepeluh je još u svibnju nagovještio i preporučio svojim pristašama, da na općinskim izborima istupe samostalno poštoto. Međutim izbiri su prošli, a o kakvim republikanskim listama nije ni govorilo. Velika većina općina, preko 75 %, je u rukama pristaša Slovenske Ljudske Stranke.

Slovenska Ludska Stranka drži tvrdno svoje pozicije. SLS se zapravo sastoji od triju zasebnih političkih organizacija seljaka, obrtnika i radnika. Prve dvije su vodene od ljudi prilično konservativnog mentaliteta, Politička organizacija radnika — *Delavska Zvezda* pokazuje mnogo života. Delavska Zvezda je žilava organizacija kršćansko-socijalističnih radnika. Radi oštре borbe, koju Delavska Zvezda vodi protiv kapitalističkih elemenata, nijesu uvijek snglasna s njom vodstva političkih organizacija /obrtnika i seljaka/, koja potonja je glavna snaga SLS. Tako je na općinskim izborima, koji su provedeni u lipnju i srpnju o. g., došlo u mnogim mjestima do samostalnog istupa radnika, pristaša SLS, pri čemu su ovi pokazali tvrdnu disciplinu i dobru organizaciju, koja ih je dovela na čelo mnogih općina. Slovenska Ludska Stranka je ipak jedinstvena u svim istupima prema vanni. Osobito velik ugled u stranci uživa dr Anton Korošec, koji je zadnjih godina pokazao velike državničke sposobnosti u političkom životu cijelog našeg naroda. Uz dra Korošca je jedan od najposlovnih voda SLS dr Andrej Gosar, predsjednik Delavske Zvezde i voda lijevog krila

SLS. Interesantno je, da je SLS poslala kao svog zastupnika i jednoga protestanta, Gejza Šiftar, zastupnik SLS iz Prekmurja, je pripadnik evanđeličke vjere. SLS je i u tome pokazala veliku širokogrudnost te se pokazala ne strankom, nego voditeljicom čitavog slovenskog naroda. Zato je njezin položaj u Sloveniji čvrst, a njezine postojanke vjerne i solidarne. Zanimiv je preobrat dra Vl. Ravnihara i dr Vl. Kukovca. Prvi je bio do početka ove godine voda Narodno-napredne stranke, koja se okupljala prije oko *Slovenskog Naroda*, poznatog starog liberalnog lista. Međutim je dr Ravnihar bio izguran iz *Slovenskog Naroda*, koji danas predstavlja najgoričenijeg branitelja Pribićevičeve, a još više Pašićeve politike. Tako je na pr. pred par dana u tom listu jedan doktor branio ništa manje nego — cincarsko porijetlo Nikole Pašića! Dr Ravnihar je ove godine fuzionirao svoju stranku sa radikalnom. No

iza sve to list dra Ravnihara *Narodni Dnevnik* pokazuje mnogo simpatije za politiku sporazuma dra Korošca. Tako isto i dr Vl. Kukovec, koji je inače u beogradskoj Skupštini za vrijeme svoga zastupništva rado pokazivao svoju liberalnu čud, danas piše, kako je demokratska liberalna politika u Sloveniji propala. I dr Kukovec se pokazuje prijaznim politički Lj. Davidiću, koji inače u Sloveniji skoro ni nema pristaša. Ono malo demokrata, i to sve redom bankira i gospode, nalazi se u taboru dra Gregora Žerjava, čija politika je u Sloveniji izgubila kod svih slojeva društva svaki kredit. No zato ipak demokratsko *Jutro* više na Slovensku Ljudsku Stranku i bani se svojim pobujdama, koje prema pobujdama autonističkih SLS znače jednu ništinu — eno ničlo!

O drugim strankama nema govor, stranka *mesarja in gostilničarja* izdaje svoj *Kmetijski List* i puca. Isto tako i *Nova Pravda* narodnih socijalista, koja inače pokazuje dosta simpatije za Hrvate. Pa onda socijaliste, koji su pocijepani radi ličnih interesa u dvije grupe, a svaki od njih izdaje svoj list — *Naprijed i Socialist*.

Šim pensionim zavodom u Ljubljani na način, da nam priznade gornje update u nežigosanim krunama.

Jednakno se imaju prijaviti splitskoj poslovnicu imena svih kapetana, strojara i nadglednika palube, koji do danas još nijesu osigurani, odnosno prijavljeni Pensionom Zavodu.

U tu svrhu će se brigati i privremeni izabrani odbor, koji će biti u neprekidnoj vezi sa Pensionim zavodom i njegovom poslovnicom u Splitu. U odboru su: Kap. Vicko Peruović (na kraju), kap. Baldo Kriletić (na „Nadi“), strojar Petar Šakić (tehnički nadzornik) i strojar Ivo Lupiš (na „Hrvatu“).

Na sastanku je izražena želja, da poslovica bude i jutrom otvorena, dok je centrali u Ljubljani oposlan brzojavni pozdrav, u kojem su ponovno naglašeni slijedeći zahtjevi posaraca:

1) da se službovo doba za punu mirovinu reducirat će na 40 odnosno 35 godina na 25, kao što je uvedeno za njihove kolege na Dunavu i ostale saobraćajne namještene i neka se u tu svrhu poput dunavskih i željezničkih namještene izazove i za ove posebne državne subvencije;

2) da se za temelj mirovine uzmu u obzir zadnja beriva namještene, pak neka država i u tu svrhu povisi današnju neznačnu pripomoć na barem po milijunu dinara godišnje;

3) neka se preko nadležnih fakulteta urgira uauzimanje naših delegata na sadašnjim konferencijama u Veneciji u cilju pravednog općenitog rješenja prava naših 1.800 pomoraca radi zadruge „Garibaldi“ kao i radi „Cassa invalidi“.

Umoljena je sva naša primorska štampa, da objelodani ovo sapšenje.

Frano Ženko Donadini
delegat Pensionog zavoda u Ljubljani
i voditelj poslovnice u Splitu.

Pensije pomoraca.

11. listopada o. g. održan je sastanak pomorskih kapetana i strojara. Sastanak je sazvan po potpisanim u Splitu, a u poslu mirovinskog osiguranja. Pristupilo je oko 40 kapetana i strojara, kojima su pružena razna razjašnjenja i saopćenja o ovom pitanju životnog značaja za osiguranike i njihove porodice. Tako su zanimaoci barem nekako obavješteni, i ako ih ne može zadovoljiti današnje osiguranje, koje se doduše ispravilo poslovnikom, ali koje treba projektarnom izmenjom zakona dovesti u sklad sa budućom priskrbom osiguranika.

No pomorce tiše još dvije druge rane, one naime, koji su plovili pod talijanskim zastavom na rekvirisanim parobrodima za tri godine okupacije. Njima su odbijali znatne svote za „Fondo Garibaldi“. Ta je zadruga čisto privatne naravi sa socijalizacionim karakterom, a pod čijim se se pritiskom naplaćivali visoki doprinosi svim pomorcima. Izgleda, da je ta zadruga inače slabo završila. Međutim talijanska vlada ne će da priznade inostrancima nikakve pogodnosti ili povratak doprinosova, jer da je to privatna ustanova, makar da su i same državne talijanske vlasti silile na uplatu. Na prigovore, da to nije humano ni moralno, odgovaraju Talijani, da su oni mogli da otpuste sve naše

državljane sa rekvirisanih lada, kao što su navodno uradili i Francuzi, pa kada su ih zadržali, da su onda morali i da plaćaju sve doprinose. Njima su odbijali još i doprinose za „Cassa invalidi“. Ovu ustanovu se ne smije pometati sa pensionim zavodom u Trstu. „Cassa invalidi“ je naime centralizovana u Rimu, a naplaćivali su se doprinosi također svojim momčadi, biva kapetanima i svim mornarima. Ni na ovu kušu ne davaju Talijani našim državljanim pripadajućim im prava, nego samo djelomične i vrlo malene, čisto neznačne pogodnosti.

Za ova prava naših pomoraca, živo se zauzima jugoslovenski odaslanik gosp. Stipanović, današnji šef pomorske oblasti. Na našoj vlasti je, da nade zgodan čas, kada će moći da zaštiti prava naših 1.800 pomoraca. Sada bi bio najbolji moment pri pregovaranjima u Veneciji.

No ove dvije kase (Garibaldi i Invalidi) ne smiju se nikako miješati sa pensionim zavodom u Trstu, za koje doprinose, uplaćene u talijanskim lirama, treba odmah poslati podatke Poslovnicu Penzionog Zavoda u Splitu, Hrvajevo ul. 6 o obavljenju uplatama. To služi kao podloga kod obraćavanja sa pensionim zavodom u Trstu, koji bi htio, da likvidira sa na-

nagnaše jednoga Vojnovića, da piše „Trilogiju“, jednoga Šimunovića, da postane pjesnikom Mrkodola i svojih Zagoraca — nagnaše i g. J. M., da napiše ovo knjigu. Orehotić je, što je ova knjiga dosta suha, te iz nje ne odsjedaje vedrina preškoga neba, vinski borica i žubor mora. A to bi bilo potrebno za knjigu ovakve vrste.

U ovoj knjizi ja vidim Prečanina u crkvi, obitelji, školi, na piru, ali, da iškreno reknem, meni je ipak malo Prečanina. Malo mi je njegove duše, njegovih mišića, njegova smijeha i njegove boli. Uglavnom malo mi je njegove života.

G. auktor možda nije naročito htio, da se u to dira, puštajući to polje svim onim gladnim pjesnicima sa dugim kosama, što kadikad znadu zalutati u vrt Mašine, a da ne ostave gospodinu ni prebijene pare.

A ipak naš kraj i naši ljudi zaslizu jedno takvo srce, zasluzuju, da

toga materijala, na kojem se mogu da inspiriraju kasnije generacije. Zar je moguće, da svi ti Marcelići, Mašine, Matacini neće izbaciti iz svoje sredine nekoga, koji će shvatiti i duboko proživjeti dušu svojih ljudi i dati ono, raštaće ga blagosloviti pokoljenja?

Idemo tim danima ususret!

G. J. M. je izvršio dužnost prema svom rođnom mjestu. On je potpuno uspio uvezti i obzir okvir njegova natpisa. Dao nam je sve ono, što se može da dade o Preku, gledom na geografiju, folkloru i kulturu. Prema tom nacrtu mi on njega ne možemo ništa više tražiti. Ja sam tek uz ovo knjigu natuknuo želju, da i naš kraj — dobije svog pjesnika, kako ga dobiše Dubrovnik, Kotor, Hvar i Mrkodol.

Božidar Zorić.

Katolici! Mislite na potrebu katoličkog dnevnika!

P R E K O .

(Par riječi uz ovu knjigu.)

Bolesnici vjeruju u mjestu, gdje čovjek dobro živi, u krajeve, koji liječe. Ima mesta sjećanja, kutija zemlje, na kojima dolaze na um smješaj zavičaja i slatka koljevka. Kad bojažljiva djeca u naručaj dajde, tako i njihove nade bježe u jednu kućicu, u jedan vrt, u jedno sejlo, koje je bilo svjedokom njihova rođenja i koji im neće dati da umru.

Braća Goncourt.

I g. J. M. *) je jedan takav bolesnik. Živeći u ambijentu, u kojem je zavičaj nadasve, odlučio se, da predava javnosti ovu knjigu, koja je u suštini jedna prevelika ljubav za svoje rođeno mjesto i za svoje ljudi. Isti motivi, koji

*) Pod ovom signom krije se dubr. bliskup dr Josip Marčelić. Cijena je knjizi 10 din. Nabavljaju se kod Dubrovačke Hrvatske Tiskare - Dubrovnik.

Iz katoličkog svijeta.

Prosvjed učitelja protiv izbacivanja svećenika iz škola. Svjesno učiteljstvo križevačkoga i koprivničkoga kotara sakupljeno na svom jesenskom sastanku u Koprivnici 12. X. 1924. stvorilo je ove tri lijepe i hvalevrijedne rezolucije: „1. Hrvatsko učiteljstvo kotara koprivničkoga i križevačkoga sakupljeno 12. X. 1924. najodlučnije prosvjeduje protiv toga, da se vjeronauci izbaciti iz pučkih škola, kao i protiv toga, da se obuka u vjeronauku oduzeće svećenstvu. 2. Zahvaljujući, da se iz pučkih škola odstrane svi oni učitelji, koji su očiti bezvjerci. 3. Najenergičnije protestujemo protiv zaključka UJU u Dubrovniku, koji su bespravni usurpirali prago, da govore u ime svega učiteljstva SHS, kad je većina hrv. učiteljstva sakupljena u Savezu hrv. učiteljskih društava, koje je načelno protiv bacanja vjeronauka iz škola.“ Sve toga dana sakupljeno učiteljstvo, a bilo ih je oko 60, jednoglasno i bez prigovora je prihvatiло ove lijepe i hvalevrijedne rezolucije.

70-godišnjica goričkoga nadbiskupa. 9. ov. mj. slavio je gorički knez i nadbiskup g. dr Franjo Sedej sedamdesetogodišnjicu svoga života. Nadbiskup dr. Sedeja možemo brojiti među najdoljećnike vodeće goričke biskupije. Sa biskupijom je upravljao u najtežim časovima za vrijeme rata, kad su njegovi vjernici bili raspršeni po svim pokrajinama nekadaniju Austrije. Svećenicima je tada naredio, neka prate narod u progonstvo i da ga tječe. Pobrinuo se, da su se u raznim mjestima osnovali pomoćni odbori za bijegunce. Poslije rata je odmah počeo svoj narod duhovno obnavljati. Obnovio je dječačko sjemenište, oživio Marijine kongregacije i t. d. I od talijanskih je fašista veletrpio. Sa našom braćom u Primorju želimo i mi najsrećnije, da Bog sačuva narodu još dugo vremena vašenoga nadbiskupa g. dr. Sedeja.

Papa i Savez Naroda. U štampi se ponovo počelo raspravljati pitanje odnošaja Sv. Oca Pape prema Savezu naroda. Povod je ovim raspravama zahtjev engleskog delegata u Savezu Naroda lorda Parmoora, da se i Sv. Oca Papu primi u Savez Naroda, jer bi time uvelike porasao ugled i moralna jakost Saveza Naroda. Francuska i talijanska štampa komentiraju ovaj zahtjev lorda Parmoora, a u pariškom listu *Figaro* tim pitanjem bavi se poznati publicista Goyau, pak upozoruje, da je nedavno ženevsko zasjedanje Saveza Naroda došlo na ono stanovište, na kojem je bio Benedikt XV. Tim Goyau hoće da upozori, da kako bi velike važnosti bilo, da se već tada htjelo slušati Benedikta XV. Bilo bi prištedeno mnogo gorko iskustvo.

Za zaštitu javne čudorednosti u Njemačkoj. Od poratnog vremena javno čudorede trije svagđe. Čuvstvo stila, ponos ljudskog dostojanstva i češava sve više. To se osobito može zapaziti kod ženskog svijeta u nošnji i raznim modama, plesovima, kupalištima, gimnastičkim vježbama i t. d. Razne pritužbe protiv poganske golotinje (Nacktkultur) i bestidnosti stižale su u novije doba sve više na crkvena poglavarstva. To je potaklo njemačke biskupe, da su na ovogodišnjoj konferenciji u Fuldi odlučno ustali proti razvratnosti i golotinji. Biskupi pozivaju sve kat. krugove, sve društva, kojima je zadaća čuvati javni moral i čudorednost. Pozivaju svjetovne vlasti, da porade zajedničkim silama oko očuvanja moralnog zida u društvu ljudskom.

Domaće vijesti.

50-godišnjica zagrebačkog sveučilišta. 19. pr. mj. navršilo se ravno 50 godina od utemeljenja zagrebačkoga sveučilišta. U akademičkim je krugovima bila živa želja, da se ta znamenita kulturna obljetnica proslavi baš onoga istoga dana. No radi raznih poteškoća bilo je to odgodeno, a proslaviti će se svakako još tijekom ove školske godine.

Nagla smrt. 27. pr. mj. održavao se sajam na Kadinoj Glavici (kod Driňa). Došao je na sajam i Grizelj Marko iz Maovica (općine vrličke) ni ne sluteti, da se živ kući ne će vratiti. Kupio na sajmu nešto svinjetinu, stao jesti, kad mu najednom naglo pozli i ostade na mjestu mrtav. Grizelju je bilo oko 58 godina.

Lječnički kongres. Prošlih dana održan je u Zagrebu kongres Jugoslavenskog društva, koje je ujedno proslavilo 50. obljetnicu svoga opstanka. Kongresu je prisustvovalo preko 500 lječnika iz čitave države. Zaključeno je, da će se dođuci lječnički kongres 1925. održati u Dubrovniku.

Novi oblasni školski nadzornici. Dr Vinko Lozovina bio je imenovan oblasnim nadzornikom srednjih škola, a g. Marin Rabadan oblasnim nadzornikom za preparandiju, građanske i osnovne škole. Ova imenovanja su sa zadovoljstvom primljena sa strane nastavnika krugova, jer su obojica poznati kao vrijedni i sposobni nastavnici. Novim nadzornicima i mi čestitamo!

Naši dopisi.

Trogir, 29. listopada.

Ovih dana je Trogir izgubio jednu mladu glazbenu silu, g. Andru Sentinelli, koji je svojom izobrazbom stečenom na Konservatoriju u Zagrebu i kod g. Hatze-a zadovoljavajući građanstvo Trogira. Bio je čovjekrada, reda i požrtvovnosti. Njegova glazbena izobrazba traži veću djelatnost, šire polje rada, u čemu će ga Šibenik sigurno zadovoljiti. Dok je bio u Trogiru, razvijao je svoj glazbeni talent u orkestru i glazbi. Koncerete je vodio velikom preciznosću, a svojim glazbenim ukusom znao je birati komade, koji su upravo davali nasladu lijepo glazbi. Dok želimo, što smo ga izgubili iz svoje sredine, dotle se velimo, da ga baš Šibenik uživa. Našem sugradaninu pak (g. Andri Sentinelli) želimo ugodni boravak u Šibeniku i dobar uspjeh, osobito pak želimo, da bi se u svoj rođendan što prije povratio. C. F.

Stan u gradu, u kojem raspolažem sa dvije sobe, blagovaonicom, kuhinjom, nuzprostorijom i konobom te svim potrebitim u kući, zamijenio bih stanom, pa i manjim, u Varošu. Obratiti se upravi lista.

Eida -
toaletni sapun
je dobar i
u vječek jednako
dobar.

Gradske vijesti.

Admiral Andrews u Šibeniku. Veliki prijatelj našega naroda američki admiral Ph. Andrews, koji je prošlih dana posjetio Split, gdje je bio svečano dočekan i proglašen počasnim gradaninom Splita, jučer je stigao u naš grad, da svojim prisustvom počasti krsnu slavu našeg ratnog mornarice. Općina je tom prigodom izdala prigodni proglašenje na gradanstvo. Dobro nam došao!

Dušni dan. Jesen je već odavna nastupila. Nosi nam tuobne i tužne dane. Prijroda se obavija zimskim snom. Tuga, sjeta i žalost vlada u prirodi. U ovoj svetoj tišini prirode Crkva – brižljiva majka svijetu – sjeća se naših pokojnika. Dušni je dan... Zvona tihu bruje umornim zrakom... Svećenik u crnici uzlazi na oltar... Pobožni narod moliti... Jaki, tuobni glas podizje se u bogatim katedralama i u siročačkim crkvicama: „Pokoj vječni...“ Dušni je dan! Grobište, koje je inače pusto, najednom oživljuje... Grobovi su uređeni, cvijećem posuti, zapaljena je svjeća... Crne sjeće šuljaju se između čempresa... padaju na koljenja... ljube onaj ledeni križ... suzama zalijavaju humak... Uzdah, duboki uzdah... šapat usna... Pokoj vječni... šušti po grobištu... Priroda tuobna... nebo naoblacično... gola stabla... odgovaraju ovoj vrućoj molitvi crnih sjena: I svjetlost vječna svijetili njima! Počivali u miru! Amen! — Kako ove godine Dušni dan pada u nedjelju 2. ov. mj., svetkovat će se narednog dana u ponedjeljak, 3. ov. mj.

Dolazak Radićevih poslanika. Toliko očekivani Stjepan Radić juče nije došao. Mjesto njega su došli poslanici Pavle Radić i čica Ilija Martonović. Održali su javnu skupštinu, na kojoj su prilično demagoški nastupili. Govorili su koješta. Napali su sve i svakoga. Naravski da nijesu pustili na miru ni svoje drage „pučkače“. Isprisli su se i ovom prigodom protiv rimske politike, biskupa i mrskih popova, jer im u narodu kvare račune. Ljudi radoznoalo došli, a razočarani pošli!

Lična vijest. U ponedjeljak večer povratio se sa pastirskog putovanja po primorskim župama bivše zadarške nadbiskupije presv. biskup dr Jerko Milet.

Krsna slava ratne mornarice. Juče je druga pomorska obalna komanda slavila svoju krsnu slavu. Iza katoličke i pravoslavne službe Božje bilo je sjećanje kolača, govor komandanta mornarima, mimohod mornara, čestitanja i zakuska. Popodne je bila mornarska veselica, a uvečer oficirsko veče sa plesom. Svečanost je počastio svojim prisustvom

američki admirал Andrews u pratnji komandanta Stankovića i velikog župana dra Roka Stojanova. Slavi su prisustvovali i brojni predstavnici svih mjesnih vlasti, ustanova i društava.

Pomen Sienkiewiczu! Povodom svečanog prenosa smrtnih ostataka velikog književnika bratskog poljskog naroda Henrika Sienkiewicza iz Švajcarske u Poljsku mjesna kulturna društva prošli nedjelje su odaslala brzojavne pozdrave ministarstvu prosvjeti u Varšavi. Filharmoničko Društvo je pak održalo za svoje člane svečani pomen-sastanak, na kojem je predsjednik društva direktor Ježina održao lijepo predavanje o životu i radu Sienkiewiczem i o poljskoj umjetnosti. Slava velikom Slavenom Sienkiewiczu!

Umjetnička izložba. Juče je u prostorijama „Sokolskog Društva“ otvoren umjetničku izložbu g. Ipolit Majkovsky, brat iz Rusije. Na njoj je izložio oko 40 svojih slika, pejzaža, „natura morta“, crteža, dekoracija. Sve to odiše ljepotama naše divne, i ako kršne Dalmacije. Izložba je još otvorena danas i sutra.

Nova željeznička tarifa. S 1. t. m. imala bi stupiti na snagu nova željeznička tarifa, po kojoj će se cijene za osobni promet sniziti za 20-30 %.

Neurednost. Tužne nam se iz građanstva, da neki individui često znadu zadirkavati, dražiti i uzemirivati, pak se čak i kamenicama bacati u bijedne one ženske koje su sklonjene u mjesnoj drž. ludnici. Tome bi divljaštvu trebalo svakako stati na put, a dočišće individue, ako ih se na djelu zateče najstrože kazniti.

Herr Vukić opet se ljuči! Iako smo ga lijepo i uljudo zamolili, da se nimalo ne ljuči, Herr Vukić se opet nemilo uvrijedio i naljutio radi našeg pisanja. Stvorio je novu novinsku aferu i opet nas tužio Sudu. Znatljivo smo znati, radi koje riječi nas je ovaj put tužio. On već sigurno očekuje i osudu, a već je o njoj i spremio važni dopis za „Novo Doba.“ Pa da se ne nasmiješ? I kako slatko! Herr Vukiću, nemojte se vi zato ništa ljučiti! Ponosite se, da ste nas opet kao pravi i uvaženi novinari tužili Sudu!

Pogibeljna prijetnja. Topić Mate pk. Boža radi ozbiljnih svada zaprijetio se Lovrič Stjepi pk. Ivana, da će ga ubiti nožem. Ovu svoju prijetnju bio bi po svoj prilici i izvršio, da nijesu odmah priskočili susjedi i rastavili ih. Topić Mate je radi ove prijetnje predan Drž. Odvjetništvu.

Nemoral. Pavlović Ivanka žena Linarda — i inače poznata redarstvu radi nemoralnog života i kao skitnica — radi izgreda u Hotel de la Ville i svadbanja sa jednim individuom bila je redarstveno osuđena na 20 dana zatvora.

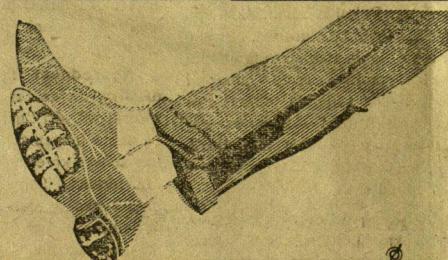
Suložništvo. Kursar Andrija pok. Stipe iz Raslini živi u suložništvu sa nevjestom Marijom Kursar. Kad je redarstvo tome ušlo u trag, Marija je priznala čin, kao i to, da je još u maju s njim zanijela. I Andrija je to priznao, i ako je u početku to niješao. Oboje je radi javne sablazni kažnjeno na 14 dana zatvora. Inače će kasnije radi toga morati odgovarati i pred Sudom.

U Australiju. Dne 5. decembra putuje iz Gruža za Australiju parobrod francuskog društva „Messageries Maritimes“ „CÉPHÉE“. Putovanje i cijela opskrba iz Gruža do luke određenja zapada 26 engleskih Šterlinga. Uz svu sniženu cijenu hrana na brodu je obilna i odlična. Jede se četiri

puta na dan, a u podne i za večeru dobije se osim dovoljne i dobre hrane i po pola litre vina. Sve upute i obavijesti daje besplatno Agencija Josip Jadronja - Šibenik.

Zbirka starina Lukanović. Od Pokrajinskog Konservatorijalnog Ureda u Splitu primamo ovaj dopis: „Zbirka pok. finansijskog nadkomesara Lukanočića, sada vlasnost brata mu Tome u Šibeniku te Ane ud. Lukanočić i djece joj u Češkoj, već je od deset i više godina višekrat pregledana, opisana, fotografirana i procijenjena od organa Arheološkoga Muzeja u Splitu te predložena njezina nabava. Za ovu svrhu već je od Ministarstva doznačena malne sva potrebata sveta. Požeškočka konačna nabave stoji u tomu, što se ne mogu imati još potrebite zakonske isprave maloljetne djece Ane ud. Lukanočić u Češkoj. — Zbirka Lukanočić ne leži zaboravljena na tavanu jedne stare kuće izložena kvaru i propasti“, kako se piše u br. 249. od 24. oktobra Novog Doba, nego je pomnivo sabrana u dvjema sobama stana Tome Lukanočića, pod klučima, koje čuva gosp. odvjetnik dr. Smolčić, i to u sanducima, koji su zapećaćeni službenim pečatom dr-

žavnog Arheološkog Muzeja u Splitu. — Neka se ne zavarava da klesne općinstvo. Ova zbirka većim dijelom potječe iz Vida Metkovića (Narona), gdje je pok. nadkomesar Lukanočić mnogo godina službovao i imao prigode, da ovdje nabavlji starinske predmete. — Ima naprotiv drugih šibenskih starina, koje bi mogle biti početak i jegra jednog lokalnog muzeja starina u Šibeniku. To su brojne starinske slike, drveni kipovi, drveni oltari itd., što se nalaze u raznim napuštenim i zauštenim crkvama grada Šibenika. Crkvene su vlasti u Šibeniku potakle baš ove godine pohvalnu namisao, da se svi ovi predmeti sakupi i urede u jednu bolje sačuvanu crkvu. Organi konzervatorijalnog Ureda, koji su bili dvakrat u Šibeniku u ovu svrhu, privatili su i poduprili ovu ideju, te su već upućeni pregovori za njezino ostvarenje. Uzete su u prvom redu u obzir crkva Sv. Barbare i sv. Nikole.“ — Kako je to ovaj put bio slabo informiran inače „vrlo dobro informiran“ šibenski dopisnik „Novog Doba“! Baš peh! Molimo ga samo, da se radi ove opaske ne bi nalazio Herr Vukić, pak nas opet „radi uvede“ tvrdo sudu i stvorio novu „novinarsku aferu“.

Palma kaučuk pete i poliplati

omogućuju elastičan, bezbučan hod, štide Vše noge i Vašu obuću, te su taniji nego koža.

SINGER

šivači
strojevi

priznati su kao najbolji na svijetu.

Podružnica: ŠIBENIK Široka ulica.

ROLLOA

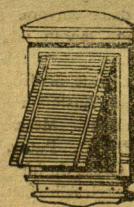
u svakoj vrsti i to:

čeličnih

„Eslinovih“ od drveta
zaluzije i od platna
balje, svake vrsti robe za umjetne bravare
i teretnih liftova

Silvester Bernold, Novi Sad.

Telef. 234, preko puta Gasfabrike. Osn. 1885.
Filijala: Beograd, Dositijska ul. 51.

Iz Šibenika za Australiju

cijela opskrba i put za Lira Šterlinga 27.— (oko Dinara 8.600.) Putovanje početkom decembra. — Obavijesti daje

JOSIP JADRONJA — ŠIBENIK.

Cosulich Line

Odlasci parobroda:

„Francesca“

za SANTOS i RIO de JANEIRO (Brazilija), kao i BUENOS AIRES

(Argentina) polazi iz domaće luke SPLIT dana

19. NOVEMBRA 1924.

„Belvedere“ novo uredeni parobrod na naftu. Putuje iz SPLITA (Brazilija), te BUENOS AIRES (Argentina), dana

4. DECEMBRA 1924.

Svi putnici iz sjeverne Dalmacije imaju se prijaviti u Šibeniku poslovnicu naše Agencije (J. Jadronja) gdje će dobiti sve potrebe upute i vozne karte iz Šibenika do luke određenja.

Glavno zastupstvo za Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca

J. G. Drašković

Telefon 24-98. Zagreb Cesta „B“ br. 3.

AGENCIJA U ŠIBENIKU: **JOSIP JADRONJA.**

Filijale u BEOGRADU, Balkanska ulica 25 te zastupstvo u LJUBLJANI, SUSAKU, SPLITU, METKOVIĆU, GRUŽU i VELIKOM BECKEREKU.

Zadružna gospodarska banka d.d.

Vlastita zgrada
Glavna ulica 108.

Podružnica Šibenik

Brz. naslov Gospoban /
Telefon br. 16 - Noćni 67

Centrala Ljubljana.

Podružnice:

Celje, Đakovo, Maribor, Novi Sad,

Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled.

Dionička glavnica i pričuva

preko Din. 15.000.000.

Ulošci nad Din. 150.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukaramaćuje najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne poslove povoljno, točno i brzo.